

BESZÁMOLÓ ÁLLAMKÖZI ÖSZTÖNDÍJ KERETÉBEN TÁMOGATOTT TANULMÁNYÚTRÓL
(Ivanics Zsófia)

Célország: Horvátország

Fogadóintézmény: University of Zagreb, Faculty of Law

Tanulmányút megvalósításának időszaka: 2021.03.14 – 2021.08.20.

Az ösztöndíjnak köszönhetően a 2021-es év folyamán öt hónapot tölthettem Horvátországban azzal a céllal, hogy a horvát büntető igazságszolgáltatási rendszert, azon belül is a büntetés-végrehajtás helyi rendszerét tanulmányozhassam. A tanulmányút terve még 2020 elején, a koronavírus járvány kezdeti szakaszában született, a kiutazással kapcsolatos előkészületeket, valamint a megvalósítás időszakát azonban már jelentős mértékben befolyásolták a járvány alakulásának bizonytalanságai, valamint az időközben bevezetett korlátozó intézkedések. Mindenezek ellenére azonban elmondható, hogy a munkatervben meghatározott kutatási koncepció főbb tartalmi elemei a tervezettnél megfelelően valósultak meg.

A tanulmányút kezdeti időszakában a megváltozott eljárásrendek miatt meglehetősen sok (jellemzően adminisztrációs és hivatali ügyintézésrel kapcsolatos) nehézségbe ütköztem, ezeket azonban néhány hét elteltével, a helyi intézmények munkatársainak segítségével minden esetben sikerült orvosolni. Mentorommal prof. Antonija Petricusic-csal nem sokkal a megérkezést követően felvettem a kapcsolatot és megkezdtük a közös munkát. A tanulmányút öt hónapja alatt rendszeres személyes konzultációk és online kapcsolattartás keretében jelentős segítséget kaptam tőle mind a tanulmányút megvalósításával, mind pedig a doktori disszertációm munkálataival kapcsolatosan. Az első találkozók alkalmával az előzetes munkaterv aktualizálására, a megváltozott körülményekhez történő igazítására helyeztük a hangsúlyt. Prof. Petricusic két vonatkozásban javasolt módosítást. Az egyik (praktikus) javaslata az volt, hogy lehetőség szerint helyezzek nagyobb hangsúlyt a fizikai kontaktust nem igénylő információgyűjtési módokra (desk research, online kapcsolatfelvétel). A másik fontos (tartalmi) észrevétele pedig arra vonatkozott, hogy próbáljak meg külön figyelmet fordítani a pandémia büntetés-végrehajtásra gyakorolt hatására: használjam fel a tanulmányút adta lehetőséget arra, hogy megvizsgáljam, miként érintette a járvány a börtönöket, milyen járványügyi intézkedések kerültek bevezetésre, illetve hogyan alakult mindeközben a fogvatartottak helyzete? A továbbiakban a tanulmányút programját a mentorom tanácsai, valamint a támogatott munkatervben lefektetett főbb sarokpontok mentén igyekeztem megvalósítani.

A tanulmányút kezdeti fázisában beiratkoztam a zágrábi Nemzeti és Egyetemi Könyvtárba, ami a tanulmányút során a Zágrábi Egyetem Jogi Kara mellett kutatásaim fő helyszínéül szolgált. Zágrábi tartózkodásom ideje alatt, a könyvtár gyűjteményére, adatbázisai és egyéb internetes forrásokra támaszkodva kiterjedt szakirodalmfeldolgozást és adatgyűjtést végeztem a horvát és kelet-európai büntetés-végrehajtási rendszerekre, illetve azok munkáltatási gyakorlataira

vonatkozóan. Desk research keretében, valamint a mentorral közösen összeállított kapcsolatfelvételi lista alapján feltérképeztem a horvát büntető igazságszolgáltatási rendszert, felvettem a kapcsolatot a téma helyi kutatóival (pl. Anna-Maria Getos Kalac, Rena Bezic), továbbá tanulmányoztam a helyi viszonyokra vonatkozó kutatások eredményeit. Mindemellett nemzetközi szervezetek, témaspecifikus online platformok adatbázisai (pl.: Europris, Prison Insider, World Prison Brief, Prison Observatory), illetve a nemzeti szervek által publikusan megosztott információk alapján behatóan tanulmányoztam a kelet-európai büntetés-végrehajtási szervezeteinek járványügyi intézkedéseit. Az így elkészített (és folyamatosan frissített gyűjtést) több olyan szervezettel és kutatóval is megosztottam, akikről azt feltételeztem, hogy egy ilyen fajta háttéranyag segítheti a munkájukat. Felvettem továbbá a kapcsolatot olyan doktori hallgatókkal is, akik hozzám hasonló témában kutatnak. A velük folytatott beszélgetések és a tapasztalatok kölcsönös megosztása nem csak a tanulmányút megvalósítását, hanem a doktori disszertáció munkálatait is nagyban támogatták.

A tanulmányút során két nemzetközi online konferencián is lehetőségem nyílt részt venni: (1) Pandemic Times and other Criminological Concerns és (2) COVID-19 and law enforcement – tasks and good practices of the prison service. Mindkét rendezvény nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a kutatott témát tágabb kontextusban értelmezhessem, továbbá, hogy lássam, más kutatók milyen módszerekkel közelítenek hasonló kutatási témákhoz. A kutatási időszak utolsó harmadában prof. Antonija Petricusic útmutatásai alapján, a tanulmányút tapasztalatait is felhasználva elkészítettem a doktori disszertációhoz kapcsolódó tézisfüzet első verzióját, továbbá egy kéziratot a koronavírus járvány büntetés-végrehajtási rendszerre gyakorolt hatásával kapcsolatban.

Intézménylátogatásra a járványügyi helyzet miatt sajnos nem volt lehetőségem. Ehelyett zágrábi és az Arcanum online adatbázisán keresztül elérhető hazai levéltári, illetve könyvtári forrásokra támaszkodva kutattam az ország legrégebbi börtönének (Lepoglava) történetét, amelyet annak idején Tauffer Emil, a magyar börtönügy kiemelkedő alakja igazgatott és amely intézmény meghatározó szerepet töltött be a fogvatartotti munkáltatási rendszer kiépítésének dualizmuskori időszakában.

Összességében elmondható tehát, hogy a Zágrábi Egyetem Jogi Karán, prof. Antonija Petricusic témavezetése mellett eltöltött öt hónap jelentős mértékben hozzásegített a horvát büntetés-végrehajtási rendszer sajátosságainak megismeréséhez, a kelet-európai büntető igazságszolgáltatási rendszerek feltérképezéséhez, fontos szakmai kapcsolatok kiépítésével, továbbá ahhoz, hogy a mindezek révén megszerzett tudást a magyar kontextust vizsgáló disszertációs munkámba is beépíthessem.

A támogatásért ezúton is szeretném köszönetemet kifejezni!

Tisztelettel,
Ivanics Zsófia